دومین همایش ملی افق های نوین در توانمندسازی وتوسعه پایدار
معماری عمران، گردشگری ومحیط زیست شهری و روستایی
۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۴

بررسی عوامل محیطی و فرهنگی در شهرسازی و احساس امنیت در فضاهای شهری

دکتر حمید رضا صارمی[۱] محمد جلالوند[۲] مهدی نساری[۳]

استادیار گروه شهرسازی دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس تهران. saremi@modares.ac.ir

دانشجویی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد بروجرد. m.jalalvand6363@gmail.com

دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری دانشگاه بروجرد. mehdinesari61@yahoo.com

چکیده

انسان همواره در تعامل با محیط خود است و سعی می کند بهترین شرایط را برای خود فراهم سازد. امنیت شهری از عوامل اساسی شکل گیری فضاهای شهری است که همواره باید مد نظر قرار گیرد. امنیت یعنی حضور در فضای شهری با اطمینان خاطر و بدون احساس ترس و خطر و آنجام فعالتهای روزمره. هدف مقاله حاضر بررسی عوامل موثر بر ایجاد حس امنیت در فضاهای شهری و ارائه پیشنهاد هایی کلی برای افزایش امنیت در فضاهای عمومی است. عوامل متعددی و متنوعی در برقراری نظم و امنیت اجتماعی تاثیر گذار هستند از آن جمله می توان به عوامل محیطی و اجتماعی اشاره کرد. اهمیت این عوامل از آنجایی است که بپذیریم که عوامل نا امنی در بستر مکان رخ می دهند و توجه به این نکته از رفتار انسان در فضا و مکان های مختلف، متفاوت بوده و در بسیاری موارد فضا و محرک انسان در بروز رفتار محرمانه می باشد، امری ضروری است. این پژوهش حاصل یک مطالعه کتابخانه ای است که با روش تحلیلی- توصیفی و با بررسی و ریشه یابی معضلات و ناتوانایی های محیط ساخته شده در برآورد کردن نیازهای مردم می پردازد و سعی دارد با مطالعات ادبیات موضوع و گردآوری راهکارهای پیشنهادی آنها به یک جمع بندی مناسب نایل آید.

واژه کلیدی : فضای عمومی شهری ، امنیت ، عوامل محیطی ، احساس امنیت ، فرهنگ

۱- مقدمه

شهر بستر زندگی اجتماعی انسان ها و نیز عاملی مهم در افزایش فعالیت های جمعی و پرورش روحیه با هم بودن است. هر چه که شهر فضای مناسب تری را برای انسان ها فراهم آورد، انسان ها نیز امکان بیشتری را برای بروز استعداد اجتماعی خود خواهد یافت. امروزه با پیشرفت های صورت گرفته، خانه و قلمرو خصوصی انسان ها جوابگوی اکثر نیازهای آن ها می باشد و انسان ها نسبت به گذشته کم تر در جوامع شهری حاضر می شوند. به دلیل احساس آسایش در خانه، انسان ها تمایل بیشتری به ماندن در خانه و انجام امور خود بدون خارج شدن از آن را دارند.

کار و همکاران معتقدند که رابطه بین فضای عمومی و زندگی جمعی پویا و دو طرفه است و شکل های جدید زندگی جمعی نیاز به ایجاد فضاهای نو دارد. نحوه استفاده از قلمرو و فضای عمومی به کیفیت فضا مربوط می شود که باید فضای حمایت کننده و هدایتگر باشد. اگر چه در این رابطه دور تسلسل وجود دارد. اگر مردم از این فضاهای عمومی کمتر استفاده کنند، انگیزه کمتری برای احداث فضاهای جدید وجود خواهد داشت و نگهداری فضاهای موجود افت خواهد کرد. با افت روند نگهداری و کیفیت فضاها، فضای عمومی کمتر مورد استفاده قرار می گیرد و وضعیت فضاها وخیم تر خواهد شد(کارامونا، ۱۳۹۱:۲۲).

فضاهای عمومی در شهرها کانون تعاملات اجتماعی و روابط چهره به چهره شهروندان می باشد. این فضاها متعلق به همه بوده و باید طوری طراحی و برنامه ریزی شوند که تمام گروه های سنی و اجتماعی در آن احساس امنیت و آرامش کنند. امنیت یکی از نیازهای بنیادین بشر می باشد و عدم توجه به آن در طراحی فضاهای عمومی موجبات ترس و اضطراب شهروندان را هنگام حضور در فضا به دنبال دارد.

۲- روش شناسی تحقیق

تحقیقات توصیفی یکی از انواع مختلف پژوهش است که هدف از آنجام آن تشخیصی مناسب بودن یک فراورده خواهد بود. اجرای تحقیق توصیفی میتواند صرفا برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا یاری دادن به فرایند تصمیم گیری باشد و برای پاسخ به سوال پژوهشی از این نوع باشد، مثلا چه رابطه ای میان رویدادها وجود دارد؟(سرمد و همکاران، ۱۳۸۸،۷۹). هدف اساسی این نوع تحقیقات تدوین یا تهیه برنامه ها؛ طرح ها و امثال آن است و از این حیث جمع آوری داده ها از نوع پیمایشی – توصیفی می باشد